LLIBRES

‘Les minves de gener’: una història rapitenca

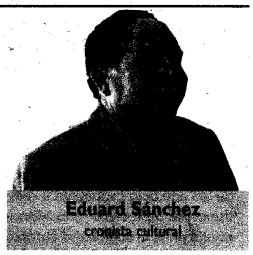

Eduard Sánchez
crònista cultural

M’agraden molt els llibres de relats que aborden històries que passen als pobles, lluny de les grans ciutats en què els seus crítics literaris només miren el que succeeix a l’asfalt i en la seva vida urbana. Per això la història que ens explica Josep Pitarch té la virtut de fer reviure uns fets que realment van passar, acompanyats dels seus protagonistes, que escriuen part de la història rapitenca del segle XX.

No és la primera vegada que Pitarch aborda aquesta història de forma novel·lada. Abans ja ho va fer amb *Deslliureu-nos de qualsevol mal* en què relatava la vida de l’anarquista Antonio Boet i, sobretot, *Fills d’un somni perdut* en què estudiava la fundació de la ciutat de Sant Carles de la Ràpita, la gran novel·la rapitenca, totes dues premiades en el premi literari Sebastià Juan Arbó.

L’obra que estem comentant, *Les minves de gener* té una atmosfera de poble. El temps transcorre plàcidament a la petita Ràpita de l’estiu de 1904. Només fa dos anys que ha nascut al carrer de Sant Roc un nen anomenat Sebastià Juan Arbó. Dos anys després arriba un jove alemany, Franz Breuer, que troba feina i s’implica activament en la vida del poble i es casa amb una noia anomenada Mònica i tindran un fill, Francesc. Però aviat arribarà un dels moments més dramàtics per al jove Franz. Dos espies alemanys, ben vestits i educats van a la seva recerca i a una taverna li comenten la possibilitat d’ajudar al seu país mitjançant la compra de productes per als submarins que estan a la costa de l’Ebre per a impedir el subministrament comercial a França i les seves colònies del nord d’Àfrica. Tot això era altament secret i del seu silenci depenia l’estabilitat i el confort de la seva família, inclosa la que estava a Alemanya. Justament a Alemanya es dirigeix el jove Franz quan la seva germana li comunica la mort del pare i que Franz creu que l’han assassinat per negar-se a aprovisionar un altre submarí alemany.

Josep Pitarch ha dotat als seus personatges d’una forta càrrega psicològica, el que no és estrany al situar-los a principis de segle amb la Primera Guerra Mundial com a tràgica protagonista, i uns fets que encara avui estan a la memòria de molts rapitencs i que s’han transmès de generació en generació, com el terrible temporal del de-sembre del 1891 que es va cobrar la vida de 32 pescadors, dos xiquets inclosos, o els pagesos, castigats regularment per les escasses collites, les sequeres o un clima advers. Fins i tot Pitarch recorda als seus lectors el que és va conèixer com la grip espanyola del 1918 que va causar estralls a tota Europa.

És un llibre eminentment rapitenc, en què també recorda uns quants personatges que avui dia estan en la memòria de gent gran com Ramon Duch, Joan Torné, Miquel Castellà o Joan Borrell, i també llocs del poble d’una nostàlgica càrrega afectiva com la Fonda Vella, el mollet, el carrer de Sant Francesc o el cafè del Ruso, per no parlar de llocs d’Europa que visita Franz quan va a Alemanya per la mort del pare com Otranto, Durres, Pula, Atenes, Korfú, Viena, Dresde i Praga.

Podríem parlar de molts més episodis -alguns d’un dramatisme i una duresa colpidora- brillantment narrats per Josep Pitarch, però ha de ser el lector qui s’endinsi en el món rapitenc de pràcticament tot el segle XX. Una gran novel·la amb uns personatges inoblidables.

Font: biblioteca.tortosa.cat